

میزان توجه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان به اخلاق حرفه‌ای بر اساس اصول اخلاقی کتابداران دانشگاهی ایران*

زهرا کاظم‌پور^۱، حسن اشرفی ریزی^۲، بهجت طاهری^۳

چکیده

مقدمه: مهم‌ترین متغیر در موفقیت هر سازمان، رعایت اخلاق می‌باشد. ماهیت حرفه‌ای کتابداری و اطلاع‌رسانی خدمت به کاربران است، از این رو توجه به اخلاق حرفه‌ای لازم و ضروری است. هدف این پژوهش، تعیین میزان توجه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان به اخلاق حرفه‌ای بر اساس اصول اخلاقی کتابداران دانشگاهی ایران بوده است.

روش بررسی: روش پژوهش، پیمایشی و ابزار گردآوری اطلاعات، پرسش‌نامه بود. روایی پرسش‌نامه توسط متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی تأیید شد. پایایی ابزار با استفاده از Cronbach's alpha ۰/۹۳ به دست آمد. جامعه‌ی آماری پژوهش شامل همه‌ی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۸۹ (۱۲۸ نفر) بود که تعداد ۶۳ نفر در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و تعداد ۶۵ نفر در دانشگاه اصفهان مشغول به کار بودند. با توجه به اینکه جامعه‌ی مورد بررسی، چندان بزرگ نبود که نیازمند نمونه‌گیری باشد، از روش سرشماری بهره گرفته شد. داده‌ها پس از گردآوری در نرم‌افزار SPSS وارد شد. جهت تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آزمون‌های استنباطی Spearman correlation coefficient و χ^2 استفاده گردید.

یافته‌ها: بیشترین میزان توجه به اصول اخلاق حرفه‌ای مربوط به برقراری ارتباط مثبت با همکاران با میانگین ۴/۵۲ و کمترین میزان توجه مربوط به گسترش دیدگاه محققانه در عملکرد و ارزیابی فعالیت‌ها با میانگین ۲/۷۱ بود. رتبه‌بندی میزان توجه به اصول اخلاق حرفه‌ای در ابعاد مختلف نشانگر آن است که بیشترین میزان توجه به بعد مسؤلیت در برابر همکار با میانگین ۴/۲۲ و کمترین میزان توجه به بعد مسؤلیت در مقابل حرفه با میانگین ۳/۲۷ اختصاص یافته بود. همچنین در بررسی رابطه‌ی میان جنس، میزان تحصیلات، رشته‌ی تحصیلی، نوع استخدام، میزان حقوق و نوع کار با میزان توجه به اصول اخلاق حرفه‌ای، آزمون‌های آماری نشان دادند که تنها میان سطح تحصیلات و میزان توجه به اصول اخلاق حرفه‌ای رابطه‌ی معنی‌داری از نوع منفی وجود داشت، اما در سایر موارد رابطه‌ی معنی‌داری وجود نداشت.

نتیجه‌گیری: از نظر کتابداران شاغل در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان، بالاترین میزان توجه به عناصر اخلاق حرفه‌ای بر اساس اصول اخلاقی کتابداران دانشگاهی ایران به ترتیب شامل برقراری ارتباط مثبت با همکاران در داخل و خارج از سازمان، رفتار مناسب و توأم با احترام با همه‌ی مراجعان و تلاش در شناسایی مسؤلیت‌های اجتماعی و حرفه‌ای می‌باشد. هر چند میزان توجه در بیشتر موارد بالاتر از حد متوسط است، اما مدیران کتابخانه‌های پیش‌گفت نباید از سایر اصول اخلاق حرفه‌ای، که در سطح متوسط و پایین‌تر هستند، غافل شوند. این امر، ضرورت آموزش مداوم اخلاق حرفه‌ای برای کتابداران دانشگاهی را می‌طلبد.

واژه‌های کلیدی: اخلاق حرفه‌ای؛ دانشگاه‌ها؛ کتابداران.

نوع مقاله: تحقیقی

* این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی شماره‌ی ۰۳/۹۱۸۵۶ است که با حمایت مالی دانشگاه پیام نور شهرضا، اصفهان، انجام گرفته است.

۱. مربی، کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه پیام نور شهرضا، اصفهان، ایران.
۲. استادیار، کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. (نویسنده‌ی مسؤل)

Email: hassanashrafi@mng.mui.ac.ir

۳. کارشناس، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

اصلاح نهایی: ۱۹/۸/۱۹

دریافت مقاله: ۱۹/۵/۹

پدیرش مقاله: ۱۹/۱۲/۲۴

ارجاع: کاظم‌پور زهرا، اشرفی ریزی حسن، طاهری بهجت. میزان توجه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان به اخلاق حرفه‌ای بر اساس اصول اخلاقی کتابداران دانشگاهی ایران. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۹۰؛ ۸ (۶): ۷۹۵-۸۰۶.

مقدمه

مهم‌ترین متغیر در موفقیت هر سازمان، رعایت اخلاق می‌باشد. سرمدی و شالباف اخلاق را شناخت صحیح از ناصحیح و سپس انجام صحیح و ترک ناصحیح تعریف می‌کنند (۱). Sandra اخلاق را مجموعه‌ی اصول و استانداردها برای رفتار و سلوک افراد تعریف می‌کند (۲). Shachaf اخلاق را معرفتی می‌داند که از افعال اختیاری انسان بر اساس یک سیر عقلایی شکل می‌گیرد (۳). در مجموع هدف اصلی اخلاق، ایجاد اصول رفتاری است که به افراد کمک می‌کند تا از شیوه‌های رفتاری مختلف، رفتار و عمل درست را انتخاب کنند (۴).

هر حرفه نیز رفتار و تعهدات مربوط به خود را دارد که برگرفته از اساس‌نامه‌ی آن حرفه است. اخلاق حرفه‌ای نیز بر حسب دانش و آگاهی وسیع و یک نمونه‌ی ایده آل از خدمت به جامعه تعریف می‌شود و می‌کوشد به مسایل اخلاقی حرفه‌های گوناگون پاسخ دهد. اخلاق حرفه‌ای را مسئولیت‌های اخلاقی سازمان تعریف می‌کنند که شامل همه‌ی ابعاد سازمان و اخلاقیات شغلی می‌باشد و بر اصل «حق مردم» استوار است و اعتقاد دارد «محیط حق دارد و سازمان وظیفه» (۵). Carr اخلاق حرفه‌ای را همان حقوق انسانی تعریف می‌کند که این تعریف بسیار رایج و فراگیر می‌باشد (۶).

رویکرد دنیای امروز را می‌توان بازگشت به عقلانیت و اخلاق دانست. بشریت پس از طی دوره‌های مختلف در تلاش است تا رویکردی عقلانی و اخلاقی را در تأمین نیازهای مادی و معنوی خود به کار گیرد. از این جهت، می‌توان اخلاق را مرکز و کانون تحولات آینده دانست. این رویکرد بیشتر رشته‌ها و حرفه‌هایی را تحت تأثیر قرار می‌دهد که در ارایه‌ی خدمت به انسان‌ها پیشتاز هستند (۷). حرفه‌ی کتابداری و اطلاع‌رسانی از جمله حرفه‌هایی است که دارای جنبه‌های اخلاقی فراوان و مثال‌زدنی است. اخلاق حرفه‌ای یکی از مفاهیم مهم در حوزه‌ی کتابداری و اطلاع‌رسانی است و در حوزه‌ی اخلاق کاربردی قرار می‌گیرد (۸-۹).

اولین بار در قرن نوزدهم Mary W. Plummer مدیر

دانشکده‌ی کتابداری Pratt Institute در آمریکا وضع قوانین و اصول اخلاق حرفه‌ای را برای حرفه‌ی کتابداری و اطلاع‌رسانی همانند پزشکان، حقوقدانان، روحانیون، استادان دانشگاه و نظایر آن‌ها مطرح کرد، ولی بر خلاف بحث‌های مکرر در نشریات و در مجامع حرفه‌ای، قواعد اخلاق حرفه‌ای تا سال ۱۹۳۸ وضع نشد، تا اینکه انجمن کتابداران آمریکا اولین قواعد اخلاقی کتابداران را که بر محور آزادی هوشمندانه متمرکز بود، در سال ۱۹۳۹ در Library bill of rights و نیز در سال ۱۹۵۳ در Freedom to read statement منتشر کرد (۱۰-۱۱). در انگلیس، توجه کتابداران به موضوع اخلاق حرفه‌ای منجر به انتشار بیانیه‌ی انجمن کتابداران انگلیس در سال ۱۹۶۳ درباره‌ی سانسور شد (۱۲). به دنبال آن انجمن کتابداران انگلیس در سال ۱۹۸۳ به تدوین اصول اخلاق حرفه‌ای پرداخت که در سال ۲۰۰۲ دوباره مورد بازنگری قرار گرفت (۱۳). سپس سایر کشورها از جمله سنگاپور، فرانسه، آفریقای جنوبی، اسکاندایناوی و لهستان نیز به تدوین اصول اخلاقی پرداختند (۱۲). آنچه در این قوانین و اصول اخلاقی به چشم می‌خورد، ارایه‌ی خدمات اطلاع‌رسانی در سطح عالی به مراجعه‌کنندگان و نیز حق شهروندان برای دسترسی آزاد به اطلاعات است (۱۴).

امروزه در ایران بسیار به اخلاق حرفه‌ای توجه می‌شود و این مقوله سرآغاز تحول و توجه جدید در کتابداری ایران خواهد بود و می‌توان انتظار داشت که در آینده‌ی نزدیک، بحث‌ها، کارگاه‌ها و پژوهش‌های بیشتری در این زمینه شکل بگیرد. شاید بتوان گفت مهم‌ترین دستاورد در این مورد، تألیف کتاب «اخلاق حرفه‌ای کتابداران و اطلاع‌رسانان» تدوین انجمن کتابداری قم در سال ۱۳۸۶ می‌باشد.

به جرأت می‌توان گفت که هر عضو جامعه‌ی کتابداری به صورت آگاهانه و حتی ناخودآگاه، تابع قواعد اخلاقی خود است. انتظار جامعه نیز چیزی جز این نیست و همین دیدگاه است که حرفه‌ی کتابداری را از مقبولیت همگانی برخوردار کرده است. با توجه به جایگاه ارزشمند اخلاق حرفه‌ای در حوزه‌ی کتابداری و اطلاع‌رسانی، می‌توان گفت که در مقایسه با سایر حرفه‌ها، در

مراجعات مهم‌تر از مسایل حرفه‌ای می‌باشد (۱۹).
کوکبی در پژوهشی به بررسی جایگاه اخلاق حرفه‌ای در انتشارات علمی و خدمات کتابداری و اطلاع‌رسانی پرداخته است؛ نتایج این مطالعه نشان داد که در پایان‌نامه‌ها و مقالات علمی حوزه‌ی کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران، کمتر به این موضوع پرداخته شده است و مطالبی در این حوزه در متون درسی گنجانده نشده است (۲۰). یافته‌های موسوی‌زاده در رابطه با ارزش‌های اخلاقی از نظر متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران نشان داد که ارزش‌های اخلاقی مهم به ترتیب، ارایه‌ی خدمات به استفاده‌کنندگان، فراهم کردن امکانات برای دسترسی یکسان به اطلاعات و کمک به ارتقای سواد اطلاعاتی استفاده‌کنندگان می‌باشند (۱۰).

Fallis پژوهشی تحت عنوان «اخلاق اطلاعاتی برای متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی قرن بیست و یکم» انجام داد. یافته‌های مطالعه‌ی وی نشان داد که در این قرن توجه متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی به آزادی فکری، مالکیت فکری و دسترسی به اطلاعات بسیار اهمیت دارد (۸). Dole و همکاران پژوهشی تحت عنوان «ارزش‌هایی برای کتابداران در عصر اطلاعات» انجام دادند. یافته‌ها نشان داد که ارایه‌ی خدمات به مشتریان، کیفیت دسترسی، آزادی فکر و حفاظت از منابع اطلاعاتی، مهم‌ترین اصولی هستند که کتابداران در عصر اطلاعات باید به آن توجه ویژه نمایند (۲۱). Hurych و Glenn در پژوهشی تحت عنوان «اخلاق در کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی» بیان داشتند که از نظر کتابداران شاغل در کتابخانه‌های پزشکی، محرمانگی و دسترسی به اطلاعات، عناصر مهم اخلاق حرفه‌ای می‌باشند (۲۲).

کتابخانه‌ها به ویژه کتابخانه‌های دانشگاهی به جهت آنکه با مراجعان مختلف سر و کار دارند، باید به ترویج اخلاق حرفه‌ای کتابداری بپردازند. رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای در کتابخانه‌ها متضمن امکان دسترسی به اطلاعات صحیح و قابل اعتماد برای مراجعان، رعایت حقوق مؤلفان و حفظ میراث فرهنگی و نیز تسهیل دسترسی به اطلاعات و تشویق کتابخانه‌ها و کارکنان آن‌ها به حفاظت از حریم خصوصی

میان اعضای این جامعه، انحرافی که به آن‌ها و اجتماع آسیب رساند، وجود ندارد و یا بسیار بعید است (۵).

Jefferson و Contreras اهمیت اخلاق حرفه‌ای را این طور بیان می‌کنند: «اخلاق حرفه‌ای، تأثیر چشم‌گیری بر روی فعالیت‌ها و نتایج هر سازمان دارد. اخلاق حرفه‌ای، بهره‌وری را افزایش می‌دهد، ارتباطات را بهبود می‌بخشد و درجه‌ی ریسک را کاهش می‌دهد؛ زیرا هنگامی که اخلاق حرفه‌ای در سازمان حاکم است، جریان اطلاعات به راحتی تسهیل می‌گردد و مدیر قبل از ایجاد حادثه، از آن مطلع می‌شود» (۱۵). کتابخانه‌ها نیز به عنوان مراکز تولید، سازمان‌دهی و اشاعه‌ی اطلاعات، از این قاعده مستثنی نیستند و لازم است به طور ویژه به این مقوله بپردازند. Robin و Froehlich اهمیت اصول اخلاقی در کتابداری و اطلاع‌رسانی را با چهار دلیل، بیان می‌کنند: ۱. اصول اخلاقی، ارزش‌های اساسی هر حرفه را نشان می‌دهد، ۲. اصول اخلاقی، مبنایی برای آموزش ارزش‌ها به کتابداران جدید است، ۳. اصول اخلاقی، ارزش‌های عمده‌ی هر حرفه را ارتقا می‌بخشد و ۴. اصول اخلاقی راهنمای تصمیم‌گیری‌های اساسی است (۱۶).

The polish librarians association ارزش‌های اخلاقی اساسی برای کتابداران را حمایت از آزادی فکری، آزادی بیان، آزادی دسترسی به دانش، اطلاعات و فرهنگ می‌داند (۱۷). Sturges در پژوهشی اصول اخلاقی را شامل تأمین دسترسی به اطلاعات، احترام به حقوق مراجعان بدون توجه به نژاد، قوم، اعتقادات و ... آزادی بیان و همگام بودن کتابداران با پیشرفت‌های عصر حاضر می‌داند (۱۳). Sigrid و Vaagan در پژوهشی دسترسی آزاد به اطلاعات، کمک به فرهنگ کتاب‌خوانی، گسترش سواد اطلاعاتی، تشویق و تأمین یادگیری مادام‌العمر و احترام به حقوق مؤلفان را مهم‌ترین اصول اخلاق حرفه‌ای بیان می‌کنند (۱۸). Rothstein مهم‌ترین اصل را برای کتابداران و اطلاع‌رسانان پزشکی، تأمین دسترسی مراجعان به اطلاعات صحیح و معتبر می‌داند، اما به این نکته نیز اشاره می‌کند که ایمنی و امنیت

اصفهان در سال ۱۳۸۹ بود که مجموع آن‌ها ۱۲۸ نفر بود؛ تعداد ۶۳ نفر در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و تعداد ۶۵ نفر در دانشگاه اصفهان مشغول به کار کتابداری بودند. با توجه به اینکه جامعه‌ی مورد بررسی، چندان بزرگ نبود که نیازمند نمونه‌گیری باشد، از روش سرشماری بهره گرفته شد.

پرسش‌نامه بر مبنای مقیاس لیکرت پنج گزینه‌ای تنظیم شد. پرسش‌نامه‌ها به صورت حضوری و با مراجعه به کتابخانه‌های پیش‌گفت (دانشکده‌ای و مرکزی به جز کتابخانه‌های بیمارستانی) تکمیل گردید که در مجموع ۱۱۰ پاسخ‌نامه (۸۵/۹۳ درصد) تکمیل شد. داده‌ها پس از گردآوری در نرم‌افزار SPSS^{۱۳} وارد شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار) و آزمون استنباطی (Spearman correlation coefficient) و χ^2 استفاده گردید.

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش در رابطه با ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخ‌گویان نشان می‌دهد که:

از میان ۱۲۸ نفر جامعه‌ی آماری ۱۱۰ نفر به پرسش‌نامه‌ها پاسخ دادند، بنابراین نرخ پاسخ‌گویی ۸۵/۹۳ درصد می‌باشد. از این تعداد ۸۲ نفر (۷۴/۵ درصد) زن و ۲۸ نفر (۲۵/۵ درصد) مرد بودند. از نظر وضعیت تأهل، ۷۲ نفر (۶۵/۵ درصد) متأهل و ۳۸ نفر (۳۴/۵ درصد) مجرد بودند.

در توزیع فراوانی طبقات سنی پاسخ‌گویان، بیشترین پاسخ‌گویان با تعداد ۴۰ نفر (۳۶/۴ درصد) بین ۲۶ تا ۳۳ سال سن داشتند. همچنین ۳۷ نفر (۳۳/۰۶ درصد) از پاسخ‌گویان سنی بین ۳۴ تا ۴۱ سال و ۲۰ نفر از آن‌ها (۱۸/۰۲ درصد) سنی بین ۴۲ تا ۴۹ سال و ۱۲ نفر (۱۰/۰۹ درصد) سنی بین ۱۸ تا ۲۵ سال داشتند. افراد بالاتر از ۵۰ سال، کمترین تعداد ۱ نفر (۰/۹ درصد) را به خود اختصاص دادند.

از نظر سطح تحصیلات، بیشتر پاسخ‌گویان با تعداد ۷۳ نفر (۶۶/۰۴ درصد) دارای تحصیلاتی در سطح کارشناسی و کمترین تعداد، ۷ نفر (۶/۴ درصد)، دارای تحصیلاتی در سطح

مراجعان و همچنین رعایت متانت، انصاف، عدالت، صمیمیت و صداقت در برخورد با مراجعان از جانب کتابداران و اطلاع‌رسانان می‌باشد.

یافته‌های پژوهش‌های پیش‌گفت نشان می‌دهند که اصول اخلاق حرفه‌ای در جوامع مورد بررسی کم و بیش با هم یکسان است، به ویژه آنکه اصل تأمین دسترسی آزاد به اطلاعات، مهم‌ترین اصل از اصول اخلاق حرفه‌ای در این پژوهش‌ها است و این امر نشان از اهمیت و جایگاه مراجعان در کتابخانه‌ها دارد. بنابراین، با توجه به اهمیت آگاهی، شناخت و استفاده‌ی کتابداران به ویژه کتابداران دانشگاهی از اصول اخلاق حرفه‌ای، پژوهش حاضر درصدد بوده است میزان توجه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان به اخلاق حرفه‌ای را بر اساس اصول اخلاقی کتابداران دانشگاهی ایران در سال ۱۳۸۹ مورد بررسی قرار دهد تا از این رهگذر بتوان وضعیت موجود را شناسایی و موانع و مشکلات موجود را متذکر شد.

روش بررسی

روش پژوهش، پیمایشی و از نوع کاربردی بود. ابزار گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته بود. پرسش‌های این پرسش‌نامه بر اساس «اصول اخلاقی کتابداران دانشگاهی ایران» تدوین مهری پریخ نقل در کتاب «اخلاق حرفه‌ای کتابداران و اطلاع‌رسانان» تألیف انجمن کتابداری قم (۵) تنظیم شد. ابعاد این اصول اخلاقی شامل مسؤولیت در مقابل دانشگاه (پرسش‌های ۵-۱)، مسؤولیت در مقابل جامعه (۱۲-۶)، مسؤولیت در مقابل حرفه (۲۱-۱۳)، مسؤولیت در مقابل همکار (۲۷-۲۲)، مسؤولیت در مقابل استفاده‌کنندگان (۳۵-۲۸) و مسؤولیت در مقابل خود (۴۲-۳۶) بود. روایی پرسش‌نامه توسط متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی مورد تأیید قرار گرفت. پایایی ابزار با استفاده از Cronbach's alpha ($\alpha = ۰/۹۳$) به دست آمد.

جامعه‌ی آماری پژوهش شامل همه‌ی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه

داشته‌اند، به ترتیب عبارت از برقراری ارتباط مثبت با همکاران در داخل و خارج از سازمان (با میانگین ۴/۵۲)، رفتار مناسب و توأم با احترام با همه‌ی مراجعان (با میانگین ۴/۴۷)، تلاش در شناسایی مسؤولیت‌های اجتماعی و حرفه‌ای و پرورش روحیه‌ی مسؤولیت‌پذیری (با میانگین ۴/۴۵)، احترام به تولیدکنندگان و نیازمندان اطلاعات (با میانگین ۴/۳۳) و احترام به حقوق مراجعان در مورد محرمانه بودن اطلاعات مربوط به آن‌ها (با میانگین ۴/۳۰) بودند. در مقابل پنج اصل اخلاقی، که کمترین میزان توجه را داشته‌اند، به ترتیب از کمتر به بیشتر عبارت از گسترش دیدگاه محققانه در عملکرد و ارزیابی فعالیت‌ها بر اساس اصول و اعلام نتایج برای آگاهی حرفه‌مندان (با میانگین ۲/۷۱)، کمک به شکل‌گیری زیرساخت‌های اطلاعاتی کشور (با میانگین ۳/۰۷)، تشخیص اشکالات در تفکر و عملکرد حرفه‌ای و ارائه‌ی راهکارهای لازم برای رفع آن‌ها (با میانگین ۳/۲۰)، عدم پایبندی به نظرات شخصی در مقابل نظرات و وظایف حرفه‌ای (با میانگین ۳/۳۵) و تلاش در جهت اصلاح و گسترش استانداردها و معیارهای عملکرد حرفه‌ای (با میانگین ۳/۴۰) بودند (جدول ۱).

یافته‌های حاصل در سطح ابعاد نشان داد که از بین اصول اخلاق حرفه‌ای به ترتیب بیشترین میزان توجه به مسؤولیت در برابر همکار (با میانگین ۴/۲۲)، مسؤولیت در مقابل استفاده کنندگان (با میانگین ۴/۱۸)، مسؤولیت در مقابل خود (با میانگین ۳/۹۹)، مسؤولیت در مقابل جامعه (با میانگین ۳/۸۸)، مسؤولیت در مقابل دانشگاه (با میانگین ۳/۸۲) و مسؤولیت در مقابل حرفه (با میانگین ۳/۲۷) بوده است (نمودار ۱).

برای آزمون رابطه‌ی بین جنس و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای، به دلیل آنکه متغیر جنس، کیفی اسمی و میزان توجه کمی است، از آزمون χ^2 استفاده شد. از آنجا که سطح معنی‌داری این آزمون (۰/۱۵۰) از ۰/۰۵ بیشتر است پس فرض عدم ارتباط بین میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای در سطح ۰/۰۵ رد نمی‌شود؛ یعنی بین جنس و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای در سطح ۰/۰۵ رابطه وجود ندارد.

دیپلم بودند. از میان کل پاسخ‌گویان ۱۶ نفر (۱۴/۰۵ درصد) دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۱۴ نفر (۱۲/۰۷ درصد) دارای مدرک کاردانی بودند. از نظر رشته‌ی تحصیلی، ۷۶ نفر (۶۹/۰۱ درصد) دارای رشته‌ی کتابداری و اطلاع‌رسانی و ۳۴ نفر (۳۰/۰۹) غیر کتابداری بودند.

از نظر سابقه‌ی کار، بیشترین پاسخ‌گویان با تعداد ۴۶ نفر (۴۱/۸ درصد) سابقه‌ای بین ۵ تا ۱۵ سال داشتند. همچنین ۳۵ نفر (۳۱/۸ درصد) بین ۱۶ تا ۲۵ سال و ۲۷ نفر (۲۴/۰۵ درصد) کمتر از ۵ سال سابقه داشتند. سابقه‌ی بیش از ۲۶ سال با ۲ نفر (۱/۰۸ درصد) کمترین تعداد را به خود اختصاص داد.

از نظر نوع استخدام، بیشترین پاسخ‌گویان با تعداد ۳۷ نفر (۳۳/۰۶ درصد) به صورت قراردادی مشغول به کار بودند. همچنین ۳۲ نفر (۲۹/۰۱ درصد) رسمی قطعی، ۲۵ نفر (۲۲/۰۷ درصد) پیمانی و ۱۳ نفر (۱۱/۰۸ درصد) سایر موارد بودند. رسمی آزمایشی با ۳ نفر (۲/۰۷ درصد) کمترین تعداد را به خود اختصاص داد.

از نظر نوع کار در کتابخانه، بیشترین پاسخ‌گویان با تعداد ۵۱ نفر (۴۶/۰۴ درصد) در بخش خدمات عمومی کار می‌کردند. همچنین ۳۵ نفر (۳۱/۰۸ درصد) در بخش خدمات ترکیبی (کار در بخش‌های مختلف) و ۱۴ نفر (۱۲/۰۷ درصد) در بخش خدمات فنی کار می‌کردند. بخش مدیریت با ۱۰ نفر (۹/۰۱ درصد) کمترین تعداد را به خود اختصاص داده است.

یافته‌ها در رابطه با میزان توجه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان به اخلاق حرفه‌ای بر اساس اصول اخلاقی کتابداران دانشگاهی ایران در سال ۱۳۸۹ نشان داد که بالاترین میانگین به دست آمده مربوط به برقراری ارتباط مثبت با همکاران در داخل و خارج از سازمان با ۴/۵۲ و پایین‌ترین میانگین مربوط به گسترش دیدگاه محققانه در عملکرد و ارزیابی فعالیت‌ها بر اساس اصول و اعلام نتایج برای آگاهی حرفه‌مندان ۲/۷۱ می‌باشد.

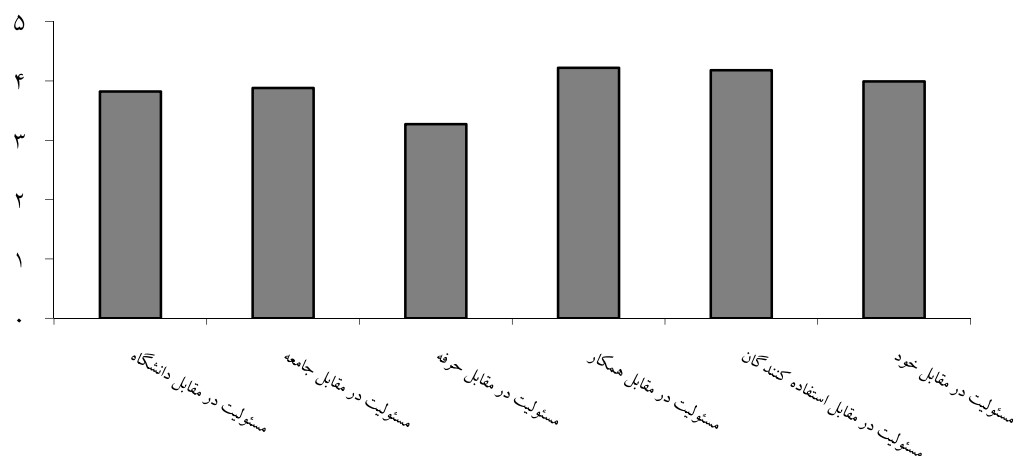
ضمن بررسی کلی پرسش‌ها مشاهده گردید پنج اصل اخلاقی مهم، که کتابداران به آن‌ها بالاترین میزان توجه را

جدول ۱: میزان توجه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان به اخلاق حرفه‌ای بر اساس اصول اخلاقی کتابداران دانشگاهی ایران

ردیف	گزینه	میانگین	انحراف معیار	ردیف	گزینه	میانگین	انحراف معیار
۱	شناخت رسالت و هدف دانشگاه	۳/۷۲	۰/۸۳۶	۲۲	مشارکت با همکاران در تصمیم‌گیری	۴/۱۹	۰/۷۸۴
۲	ارتقای دانشگاه و نقش آن در جامعه	۳/۹۳	۰/۸۴۳	۲۳	کمک به همکاران در ارتقای سطح تفکر و مهارت‌های آن‌ها	۴/۱۳	۰/۸۳۶
۳	ارتقای معیارهای قضاوت جامعه از دانشگاه و سربلندی آن	۳/۹۶	۰/۸۶۷	۲۴	استقبال از نظرات و انتقادهای سازنده و تلاش در جهت رفع مشکلات	۴/۲۲	۰/۸۹۶
۴	همگامی دانشگاه با انتظارات جامعه	۳/۷۲	۰/۹۳۰	۲۵	تقویت روحیه همکاری و همیاری	۴/۱۰	۰/۷۸۹
۵	تهیه‌ی اطلاعات قابل اطمینان برای اعضای دانشگاه	۳/۷۸	۰/۹۰۲	۲۶	برقراری ارتباط مثبت با همکاران در داخل و خارج از سازمان	۴/۵۲	۰/۶۶۰
۶	کمک به پرورش افراد مورد نیاز جامعه	۳/۷۱	۰/۸۲۸	۲۷	احترام به همکاران بدون توجه به سطح تحصیلات، سن، جنس، سطح زندگی و ...	۴/۱۹	۰/۹۰۴
۷	تلاش در جهت رشد جامعه با تشویق آن‌ها	۴/۰۳	۰/۸۱۸	۲۸	فراهم کردن امکان دسترسی برابر به اطلاعات	۳/۹۵	۰/۹۷۱
۸	کمک به شکل‌گیری زیرساخت‌های اطلاعاتی کشور	۳/۰۷	۱/۲۱۷	۲۹	شناسایی نیازهای مراجعان و تلاش در جهت تأمین آن‌ها	۴/۲۵	۰/۷۴۷
۹	امکان دسترسی همه به اطلاعات	۴/۱۰	۰/۹۲۸	۳۰	ارزیابی محققانه‌ی دیدگاه مراجعان در مورد میزان پاسخ‌گویی به نیازها	۳/۸۶	۰/۹۴۳
۱۰	شناسایی ارزش اطلاعات در تصمیم‌گیری‌ها	۳/۸۳	۰/۹۶۶	۳۱	احترام به مراجعان با هر پیشینه‌ی تحصیلی، خانوادگی و فکری	۴/۲۷	۰/۸۵۶
۱۱	احترام به آزادی، دموکراسی و حقوق بشر	۴/۱۲	۰/۸۲۱	۳۲	احترام به حقوق مراجعان در مورد محرمانه بودن اطلاعات مربوط به آن‌ها	۴/۳۰	۰/۷۸۵
۱۲	احترام به تولید کنندگان و نیازمندان اطلاعات	۴/۳۳	۰/۷۳۱	۳۳	احترام به حق مؤلف و تلاش در جهت رعایت آن در هر شرایطی	۴/۱۰	۱/۰۴۹
۱۳	تلاش در جهت ارتقای حرفه از طریق شناسایی و عمل به فلسفه‌های علمی	۴/۰۸	۰/۷۸۰	۳۴	رفتار مناسب و توأم با احترام با همه‌ی مراجعان	۴/۴۷	۰/۷۵۱
۱۴	تلاش در جهت اصلاح و گسترش استانداردها و معیارهای عملکرد حرفه‌ای	۳/۴۰	۱/۱۷۵	۳۵	فراهم کردن امکانات لازم برای دسترسی سهل و با صرف کمترین زمان به اطلاعات مورد نیاز برای مراجعان	۴/۲۴	۰/۸۷۷
۱۵	تشخیص اشکالات در تفکر و عملکرد حرفه‌ای و آرایه‌ی راهکارهای لازم برای رفع آن‌ها	۳/۲۰	۱/۰۸۲	۳۶	شناسایی ویژگی‌های فردی مورد انتظار از کتابدار و تلاش در جهت تقویت آن‌ها در خود	۴/۱۰	۰/۷۶۶

ادامه‌ی جدول ۱: میزان توجه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان به اخلاق حرفه‌ای بر اساس اصول اخلاقی کتابداران دانشگاهی ایران

ردیف	گزینه	میانگین	انحراف معیار	ردیف	گزینه	میانگین	انحراف معیار
۱۶	گسترش دیدگاه محققانه در عملکرد و ارزیابی فعالیت‌ها بر اساس اصول و اعلام نتایج برای آگاهی حرفه‌مندان	۲/۷۱	۱/۱۲۸	۳۷	عدم پابندی به نظرات شخصی در مقابل نظرات و وظایف حرفه‌ای	۳/۳۵	۱/۱۷۷
۱۷	توجه به اصول و تلاش در جهت به کارگیری آن‌ها در عملکرد	۳/۷۵	۱/۱۰۴	۳۸	عدم توجه به علایق شخصی در مقابل حقوق مراجعان	۳/۹۷	۰/۹۷۲
۱۸	تلاش در جهت تشخیص و انجام مسئولیت‌های حرفه‌ای	۴/۱۷	۰/۸۱۱	۳۹	تلاش در جهت شناسایی مسئولیت‌های اجتماعی و حرفه‌ای و پرورش روحیه‌ی مسئولیت‌پذیری	۴/۴۵	۰/۶۷۲
۱۹	کمک به پرورش روحیه‌ی توسعه‌طلبی حرفه‌ای و دوری از تفکر و عملکرد سنتی	۴/۱۲	۰/۸۲۱	۴۰	تلاش در جهت ارتقای اطلاعات، مهارت و سطح تفکر اجتماعی و حرفه‌ای	۴/۰۴	۰/۸۴۵
۲۰	کمک به افزایش وجهه‌ی اجتماعی کتابداری یا ارائه‌ی خدمات مناسب	۴/۲۵	۰/۶۸۳	۴۱	تلاش در جهت ایجاد محیطی سالم و شاد برای خود، مسئولان، مراجعان و همکاران	۴/۱۵	۰/۹۰۰
۲۱	ارتقای نقش آموزش و پژوهش در کتابداری	۳/۸۸	۰/۹۵۵	۴۲	همکاری در فراهم شدن امکان بالندگی برای دانشگاه	۳/۸۸	۱/۰۰۲

نمودار ۱: میانگین ابعاد اصول اخلاقی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان

حرفه‌ای رابطه‌ی معنی‌داری وجود ندارد.

برای آزمون معنی‌داری رابطه‌ی بین نوع کار و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای، به دلیل آنکه متغیر نوع کار کیفی اسمی و میزان توجه کمی است، از آزمون χ^2 استفاده شد. از آنجایی که سطح معنی‌داری این آزمون (۰/۱۲۸) از ۰/۰۵ بیشتر است، فرض عدم ارتباط بین نوع کار و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای در سطح ۰/۰۵ رد می‌شود؛ یعنی بین نوع کار و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای رابطه‌ی معنی‌داری وجود ندارد.

بحث

نتایج مطالعه نشان داد که بالاترین میانگین به دست آمده مربوط به برقراری ارتباط مثبت با همکاران در داخل و خارج از سازمان و کمترین میانگین مربوط به گسترش دیدگاه محققانه در عملکرد و ارزیابی فعالیت‌ها بر اساس اصول و اعلام نتایج برای آگاهی حرفه‌مندان می‌باشد. پنج اصل اخلاقی مهم، که کتابداران به آن‌ها بالاترین میزان توجه را داشته‌اند، به ترتیب عبارت از برقراری ارتباط مثبت با همکاران در داخل و خارج از سازمان، رفتار مناسب و توأم با احترام با همهی مراجعان، تلاش در شناسایی مسؤولیت‌های اجتماعی و حرفه‌ای و پرورش روحیه‌ی مسؤولیت‌پذیری، احترام به تولید کنندگان و نیازمندان اطلاعات و احترام به حقوق مراجعان در مورد محرمانه بودن اطلاعات مربوط به آن‌ها بودند. در مقابل پنج اصل اخلاقی که کمترین میزان توجه را داشته‌اند به ترتیب از کمتر به بیشتر عبارت از گسترش دیدگاه محققانه در عملکرد و ارزیابی فعالیت‌ها بر اساس اصول و اعلام نتایج برای آگاهی حرفه‌مندان، کمک به شکل‌گیری زیرساخت‌های اطلاعاتی کشور، تشخیص اشکالات در تفکر و عملکرد حرفه‌ای و ارایه‌ی راهکارهای لازم برای رفع آن‌ها، عدم پایبندی به نظرات شخصی در مقابل نظرات و وظایف حرفه‌ای و تلاش در جهت اصلاح و گسترش استانداردها و معیارهای عملکرد حرفه‌ای بودند.

نتایج حاصل در سطح ابعاد نشان داد که از بین اصول اخلاق حرفه‌ای به ترتیب بیشترین میزان توجه به مسؤولیت در برابر همکار، مسؤولیت در مقابل استفاده کنندگان،

برای آزمون رابطه‌ی بین میزان تحصیلات و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای، به دلیل آنکه متغیر میزان تحصیلات، کیفی رتبه‌ای و میزان توجه کمی است، از Spearman correlation coefficient استفاده شد. از آنجایی که سطح معنی‌داری این آزمون (۰/۰۱۸) از ۰/۰۵ کمتر است، فرض عدم ارتباط بین تحصیلات و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای در سطح ۰/۰۵ رد می‌شود. یعنی بین سطح تحصیلات و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای رابطه وجود دارد و از آنجایی که همبستگی ۰/۲۲۵- می‌باشد، با افزایش سطح تحصیلات میزان توجه کم می‌شود.

برای آزمون رابطه‌ی بین رشته‌ی تحصیلی و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای، به دلیل آنکه رشته‌ی تحصیلی، کیفی اسمی و میزان توجه کمی است، از آزمون χ^2 استفاده شد. از آنجا که سطح معنی‌داری این آزمون (۰/۵۷۳) از ۰/۰۵ بیشتر است، فرض عدم وجود رابطه بین رشته‌ی تحصیلی و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای در سطح ۰/۰۵ رد نمی‌شود؛ یعنی بین رشته‌ی تحصیلی و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای رابطه‌ی معنی‌داری وجود ندارد.

برای آزمون معنی‌داری رابطه‌ی بین نوع استخدام و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای، به دلیل آنکه متغیر نوع استخدام، کیفی اسمی و میزان توجه کمی است، از آزمون χ^2 استفاده شد. از آنجایی که سطح معنی‌داری این آزمون (۰/۰۵۲) از ۰/۰۵ بیشتر است، فرض عدم رابطه بین نوع استخدام و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای در سطح ۰/۰۵ رد نمی‌شود؛ یعنی بین نوع استخدام و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای رابطه‌ی معنی‌داری وجود ندارد.

برای آزمون معنی‌داری رابطه‌ی بین میزان حقوق و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای، به دلیل آنکه متغیر میزان حقوق، کیفی رتبه‌ای و میزان توجه کمی است، برای آزمون این فرض از Spearman correlation coefficient استفاده شد. از آنجایی که سطح معنی‌داری این آزمون (۰/۴۰۶) از ۰/۰۵ بیشتر است، فرض عدم معنی‌داری ارتباط بین میزان حقوق و میزان توجه به اخلاق حرفه‌ای در سطح ۰/۰۵ رد نمی‌شود؛ یعنی بین میزان حقوق و میزان توجه به اخلاق

پزشکی دسترسی به اطلاعات و محرمانگی اطلاعات مهم ترین اصول اخلاق حرفه‌ای می‌باشند (۲۲) که با پژوهش حاضر مطابقت ندارد. همچنین یافته‌های Highby نشان داد که از نظر کتابداران دانشگاهی اصل بی طرفی و آزادی فکر بسیار مهم و حیاتی است (۲۷) که با پژوهش حاضر هم‌سو نیست.

یافته‌های کوکبی نشان داد که در ایران کتابداران توجه زیادی به اصول اخلاق حرفه‌ای ندارند و در انتشارات علمی کمتر به این موضوع پرداخته‌اند (۲۰). همچنین یافته‌های موسوی‌زاده نشان داد که ارزش‌های اخلاقی مهم به ترتیب شامل ارایه‌ی خدمات به کاربران، دسترسی یکسان همه به اطلاعات و تلاش در جهت ارتقای سواد اطلاعاتی می‌باشد (۱۰) که با پژوهش حاضر هم‌خوانی ندارد.

در زمینه‌ی بررسی رابطه‌ی میان جنس، سطح تحصیلات، رشته‌ی تحصیلی، نوع استخدام، میزان حقوق و نوع کار با میزان توجه به اصول اخلاق حرفه‌ای، نتایج حاکی از آن است که تنها میان سطح تحصیلات و میزان توجه به اصول اخلاق حرفه‌ای رابطه‌ی معنی‌داری از نوع منفی وجود دارد. به عبارت دیگر هر چه سطح تحصیلات بالاتر می‌رود، میزان توجه کمتر می‌شود، اما در سایر موارد پیش‌گفت، رابطه‌ی معنی‌داری وجود ندارد.

نتیجه‌گیری

به طور کلی، نتایج این پژوهش نشان داد که بالاترین میزان توجه به اصول اخلاق حرفه‌ای به ترتیب شامل برقراری ارتباط مثبت با همکاران در داخل و خارج از سازمان، رفتار مناسب و توأم با احترام با همه‌ی مراجعان، تلاش در شناسایی مسؤلیت‌های اجتماعی و حرفه‌ای و پرورش روحیه‌ی مسؤلیت‌پذیری، احترام به تولید کنندگان و نیازمندان اطلاعات و احترام به حقوق مراجعان در مورد محرمانه بودن اطلاعات مربوط به آن‌ها و پایین‌ترین میانگین مربوط به گسترش دیدگاه محققان در عملکرد و ارزیابی فعالیت‌ها بر اساس اصول و اعلام نتایج برای آگاهی حرفه‌مندان، کمک به شکل‌گیری زیرساخت‌های اطلاعاتی کشور، تشخیص اشکالات در تفکر و عملکرد حرفه‌ای و ارایه‌ی راهکارهای

مسؤلیت در مقابل خود، مسؤلیت در مقابل جامعه، مسؤلیت در مقابل دانشگاه و مسؤلیت در مقابل حرفه می‌باشد.

یافته‌های Smith (۲۳)، Rubin و Froehlich (۱۶)، Koehler و Pemberton (۲۴) همگی نشان دادند که عواملی مانند احترام به حقوق مراجعان در مورد محرمانه بودن اطلاعات آن‌ها، امکان دسترسی برابر و رایگان به اطلاعات، احترام به حق مؤلف و تلاش در رعایت آن، تلاش در تشخیص و انجام مسؤلیت‌های حرفه‌ای، کمک به افزایش وجهه‌ی اجتماعی کتابداری با ارایه‌ی خدمات مناسب، شناسایی نیازهای مراجعان و تلاش در تأمین آن‌ها به عنوان مهم‌ترین عناصر در اصول اخلاق حرفه‌ای مورد توجه قرار گرفته‌اند که تا حدودی با پژوهش حاضر منطبق است.

یافته‌های Magi نیز نشان داد که مدیران کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی ایالات متحده توجه خاصی به محرمانه بودن اطلاعات مراجعان و نیز دسترسی آسان به اطلاعات دارند و به قوانین اخلاقی ALA پایبند هستند و به کتابداران در این زمینه تذکرات لازم را می‌دهند (۱۴) که فقط در مورد محرمانه بودن اطلاعات مراجعان با پژوهش حاضر منطبق است. عناصر اصلی اخلاق کتابداران در پژوهش Fallis شامل آزادی فکر، مالکیت فکری و دسترسی به اطلاعات است (۸) که با پژوهش حاضر هم‌خوانی ندارد. در پژوهش Ball و Oppenheim نیز بر رعایت حقوق مراجعان در دسترسی رایگان به اطلاعات و رعایت حق مؤلف بسیار تأکید شده است (۲۵) و با پژوهش حاضر هم‌خوانی ندارد. Doll و همکاران بیان می‌کنند که خدمات به مشتریان، کیفیت دسترسی، آزادی فکر و حفاظت از پیشینه‌ها به عنوان مهم‌ترین اصول اخلاق حرفه‌ای کتابداری و اطلاع‌رسانی مطرح می‌باشند (۲۱) که با پژوهش حاضر هم‌خوانی ندارد. یافته‌های IFLA نقل در Trushina در سی و چهار کشور جهان نشان داد که در بین اصول اخلاق حرفه‌ای کتابداری، اصل دسترسی رایگان به اطلاعات و محرمانگی اطلاعات خصوصی کاربران بسیار مورد تأکید می‌باشد (۲۶) که با پژوهش حاضر هم‌خوانی ندارد. یافته‌های Hurych و Glenn نشان دادند که از نظر کتابداران و اطلاع‌رسانان

مسئولان مربوط ارایه می‌گردد:

۱. اصول اخلاق حرفه‌ای بیشتر مورد توجه قرار گیرد.
۲. رفتار و عملکرد کتابداران بر اساس اصول اخلاق حرفه‌ای بررسی گردد.
۳. وجهی حرفه‌ای کتابداری بیشتر برای کتابداران و نیز مراجعان تبیین گردد.
۴. دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی در زمینه‌ی اخلاق حرفه‌ای تدارک دیده شود.
۵. اشتیاق به کار و ارزش قایل شدن برای جایگاه حرفه‌ی کتابداری در کتابداران تقویت گردد.

لازم برای رفع آن‌ها، عدم پابندی به نظرات شخصی در مقابل نظرات و وظایف حرفه‌ای و تلاش در جهت اصلاح و گسترش استانداردها و معیارهای عملکرد حرفه‌ای می‌باشد. هر چند کتابداران بیشتر عناصر اخلاق حرفه‌ای را رعایت می‌کنند، اما مدیران و دست اندر کاران امور کتابخانه‌های پیش‌گفت نباید از سایر اصول اخلاقی، که در سطح متوسط و پایین‌تر هستند، غافل شوند. این امر، ضرورت آموزش مداوم اخلاق حرفه‌ای برای کتابداران دانشگاهی را می‌طلبد.

پیشنهادها

بر اساس یافته‌های پژوهش، پیشنهادهایی برای مدیران و

References

1. Sarmadi M, Shalbfaf A. The professional ethics in TQM. *Ethics in Science & Technology* 2007; 2(3-4): 99-110.
2. Sandra WM. Public Service Ethics in Health Sciences Libraries. *Library Trends*, 1991; 40(2): 244-57.
3. Shachaf P. A global perspective on library association codes of ethics. *Library & Information Science Research* 2005; 27(4): 513-33.
4. Mont D, Ruhig R. Ethics in Librarianship: A Management Model. *Library Trends* 1991; 40(2): 201-15.
5. Qom Library Association. Professional ethics for librarians and information professionals. Tehran: Ketabdar Publication; 2008.
6. Carr D. Professional education and professional ethics. *Journal of Applied Philosophy* 1999; 16(1): 33-46.
7. Borhani F, Alhani F, Mohammadi E, Abaszadeh A. The development of professional ethics for nurses. *Journal of Medical Ethics and History of Medicine* 2008; 2(3): 27-38.
8. Fallis D. Information Ethics for 21st Century Library Professionals. *Library Hi Tech* 2007; 25(1): 23-36.
9. Ocholla D. Information ethics education in Africa. Where do we stand? *The International Information & Library Review* 2009; 41(2): 79-88.
10. Mousavizadeh Z. Ethical values from library and information science professionals' point of view. *Fasname-Ketab* 2005; 16(2): 13-24.
11. Orick JT. The Virtual Library: Changing Roles and Ethical Challenges for Librarians. *The International Information & Library Review* 2000; 32(3-4): 313-24.
12. Neshat N. *Encyclopedia of Library and Information Science*. Tehran: National Library of Iran Publication p.111-3; 2007.
13. Sturges P. Doing the right thing: professional ethics for information workers in Britain. *New Library World* 2003; 104(3): 94-102.
14. Magi T. A study of US library directors' confidence and practice regarding patron confidentiality. *Library Management* 2008; 29(8-9): 746-56.
15. Jefferson RN, Contreras S. Ethical perspectives of library and information science graduate students in the United States. *New Library World* 2005; 106(1-2): 58-66.
16. Rubin R, Froehlich T. Ethical aspects of library and information science. In: Kent A, Lancour H, Nasri WZ, Daily JE, editors. *Encyclopedia of library and information science*. New York: M. Dekker; 1996.
17. The Polish Librarians Association. Code of ethics for librarians and information professionals [Online]. 2009 [cited 2010 May 5]; Available from: URL: <http://archive.ifla.org/>
18. Vaagan R, Sigrid H. Professional Values in Norwegian Librarianship. *New Library World* 2004; 105(5-6): 213-7.
19. Rothstein JA. Ethics and the role of the medical librarian: health care information and the new consumer. *Bull Med Libr Assoc* 1993; 81(3): 253-8.

20. Kokabi M. Where is Information Ethics in Iranian Library and Information Science Publications and Services? *The Electronic Journal Information Systems Evaluation* 2009; 12(1): 89-94.
21. Dole WV, Hurych JM, Koehler WC. Values for librarians in the information age: an expanded examination. *Library Management* 2000; 21(6): 285-97.
22. Hurych JM, Glenn AC. Ethics in health sciences librarianship. *Bull Med Libr Assoc* 1987; 75(4): 342-8.
23. Smith M. Information ethics. *Annual Review Science and Technology* 1997; 32: 339-66.
24. Koehler WC, Pemberton JM. A Search for Core Values: Towards a Model Code of Ethics for Information Professionals. *Journal of Information Ethics* 2000; 9(1): 26-54.
25. Ball K, Oppenheim C. Attitudes of UK librarians and librarianship students to ethical issues. *International Review of Information Ethics* 2005; 3(6): 54-61.
26. Trushina I. Freedom of access: ethical dilemmas for Internet librarians. *Electronic Library* 2004; 22(5): 416-21.
27. Highby W. The ethics of academic collection development in a politically contentious era. *Library Collections, Acquisitions, and Technical Services* 2004; 28(4): 465-72.

The Attention Rate of Librarians in Isfahan University of Medical Sciences and Isfahan University to Professional Ethics based on Ethical Codes of Iranian University Librarians*

Zahra Kazempour¹; Hassan Ashrafi Rizi, PhD²; Behjat Taheri³

Abstract

Introduction: The most important variable in success of every organization is attention to ethics. Since library and information sciences naturally involve service provision to users, commitment to professional ethics is necessary. The purpose of this research was to determine the attention rate of librarians in Isfahan University of Medical Sciences and Isfahan University to professional ethics based on Ethical Codes of Iranian University Librarians.

Methods: In this survey, data of 128 librarians was collected by a questionnaire whose validity has been confirmed by specialists. The reliability of the questionnaire was determined by Cronbach's alpha ($\alpha = 0.93$). Data was analyzed by SPSS₁₃.

Results: While most professional ethics-related attention was paid to positive relations with colleagues (mean= 4.52), development of scholarly view and evaluation of activities received the least amount of attention (mean= 2.71). Attention rate to professional ethics principles in various dimensions showed that responsibilities towards colleagues had the highest average (mean= 4.22) and responsibilities towards profession had the lowest average (mean= 3.27). There were no significant correlations between attention rate to professional ethics principles and gender, education field, employment status, salary rate, and work type. However, a significant correlation was observed between educational level and attention rate to professional ethics principles.

Conclusion: Librarians in Isfahan University of Medical Sciences and Isfahan University pay the most amount of attention to positive relations with colleagues, suitable and respectable behavior with users, and understanding social and professional responsibilities. Although, in the most cases, attention rate to professional ethics principles were above average, the mentioned library managers should attend to the others that have middle and lower than middle average. So, managers should try to promote other aspects of professional ethics.

Keywords: Ethics, Professional; Universities; Librarians.

Type of article: Original article

Received: 31 Jul, 2010

Accepted: 14 Mar, 2011

Citation: Kazempour Z, Ashrafi Rizi H, Taheri B. **The Attention Rate of Librarians in Isfahan University of Medical Sciences and Isfahan University to Professional Ethics based on Ethical Codes of Iranian University Librarians.** Health Information Management 2011; 8(6): 806.

* This article was extracted from research granted No 03/91856 by Payam-e-Noor University of Shahreza, Isfahan, Iran.

1. Lecturer, Library and Information Sciences, Payam-e-Noor University of Shahreza, Isfahan, Iran.

2. Assistant Professor, Library and Information Sciences, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. (Corresponding Author) Email: hassanashrafi@mng.mui.ac.ir

3. BSc, Medical Library and Information Sciences, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.